

‘HET STEREOTIEPE BEELD VAN DE DAKLOZE KLOPT NIET’

Lijstduwer Rob Hoogstraten (64) kwam weliswaar niet voor de SP in de gemeenteraad van Haarlem, maar hij blijft zich onvoorwaardelijk inzetten voor de belangen van de daklozen in zijn woonplaats. Voor alles hoopt hij het imago van zijn lotgenoten op te poetsen. ‘Dat ik dakloos ben, is het gevolg van mijn eigen keuzes. Spijt? Nee, dit is mijn leven, het hoort erbij, dit is wie ik ben.’

ROB HOOGSTRATEN VELT geen oordeel. ‘Ik neem het de mensen niet kwalijk als ze het verschil tussen een onvrijwillige thuisloze,

zoals ik, en een zwervende drugsverslaafde of alcoholist met een psychiatrische problematiek niet meteen zien en iedereen in

het circuit over één kwam scheren. Het is echter net als in de “normale” samenleving zo dat ook wij ons eigen persoonlijke verhaal met ons meedragen. Daar hoop ik de buitenwacht van te doordringen.’ Dat omwonenden van een opvangcentrum met twee gebruikersruimten, zoals in de Wilhelminastraat, de voortdurende aanwezigheid van daklozen als overlast ervaren, begrijpt Rob. ‘Wij gaan allemaal door dezelfde deur naar binnen en naar buiten. Maar wie ons echt leert kennen, zal zijn eerste indruk ongetwijfeld bijschaven. Dan krijgt de dakloze een naam, een stem

en een gezicht. Je kunt maar zo, van de ene op de andere dag, op straat komen te staan en economisch dakloos worden. Dat kan de beste overkomen.'

Zelf raakte Rob Hoogstraten in juni vorig jaar het dak boven zijn hoofd kwijt. Zijn huisbaas kreeg het aan de stok met de bank en aan het einde van het liedje kon Rob naar zijn appartementje fluiten. Zonder vast adres kon hij geen kant op. Geen bijstand, geen ziektekostenverzekering, geen plek op de ellenlange Haarlemse lijst met woningzoekenden, helemaal niets. Hij was

dankzij de laatste resten van een erfenis in staat het nog even uit te zingen voordat hij ten langen leste werd toegelaten tot de nachtopvang in de Velserspoort.

'Ik kon mijn moeder niet aan haar lot overlaten'

Rob Hoogstraten is een nette 60-plusser ('alleen die scheur in mijn jas'), die met een mooi kostuum aan zo voor een gedistingeerde heer door zou kunnen gaan. Welbespraakt, maatschappelijk betrokken en nuchter ('letterlijk en figuurlijk'). Luistert graag naar blues, komt regelmatig in de

bibliotheek, rookt als hij in de dagbesteding wat heeft bijverdiend een sigaartje en houdt een blog over zijn ervaringen bij op de website van HVO-Querido, de organisatie die de opvang van daklozen en zwervers in Haarlem regelt.

Hoe belandt zo'n man in het daklozencircuit? Rob Hoogstraten groeide op in een 'redelijk normaal' gezin. Zijn vader was werkzaam bij de marine, zijn kleutertijd bracht Rob door in de Verenigde Staten. Na de mulo ging hij naar de middelbare tuinbouwschool. Hij droomde ervan om tuinarchitect te worden, werkte in tuincentra en boomkwekerijen en legde vanaf het begin van de jaren tachtig voor de gemeente alle groenvoorzieningen in Haarlem vast. Totdat zijn leven een drastische wending kreeg toen zijn moeder, die in Berkel-Enschot woonde, ziek werd. Rob besloot huis en haard en vaste baan in Haarlem achter te laten en voor haar te zorgen. Dat zou tot aan haar dood in 2010 twaalf jaar duren.

Rob was bij zijn moeder ingetrokken, reed drie jaar in een taxi en stond intussen al die tijd op de wachtlijst voor een woning in Tilburg. 'Ik was wat ze tegenwoordig mantelzorgers noemen. Ik wist dat ik alle zekerheden opgaf om me van die taak te kwijten, maar het was een bewuste keuze. Ik kon het niet over mijn hart verkrijgen om mijn moeder aan haar lot over te laten. Spijt? Natuurlijk niet, een mens maakt nu eenmaal keuzes en ik zit zo in elkaar dat ik daar zonder morren de gevolgen van draag. Ik ben altijd een vrije jongen geweest, die doet wat zijn hart hem ingeeft.'

Na het overlijden van zijn moeder trad Rob op als executeur-testamentair (hij heeft één zus). Hij verbleef anderhalf jaar in een hotel, kreeg een huisje in Tilburg, maar kon er niet aarden en keerde terug naar Haarlem. 'Weer zo'n beslissing waarvan je je achteraf kunt afvragen of ik dat wel had moeten doen. Ik deed het, zo simpel is het.'

'Onderlinge competitie kan nooit de bedoeling zijn van noodopvang'

In Haarlem stond uiteraard geen woning voor hem klaar. Hij nam andermaal zijn intrek in een hotel en kon uiteindelijk via particuliere onderverhuur zijn intrek nemen in een bescheiden optrekje. Rob werd vrijwilliger bij het Rode Kruis en sloot zich als actief lid aan bij de SP. Na het gedoe tussen zijn verhuurder en de bank werd hij adres- en dakloos. 'Ik meldde me via de BCT, de Brede Centrale Toegang, bij de

‘Ik ben niet verslaafd en ik ben niet verward’

nachtopvang in de Velservoort. Ik kreeg na een intake een indicatie voor zes maanden en kwam op een reservelijst te staan. Dan krijg je een bed als een ‘vaste’ bewoner niet komt opdagen. Je moet je elke avond om tien uur melden om te horen of er een bed beschikbaar is. Eten kun je wel vergeten, de keuken is gesloten. Daar stond ik dan met andere daklozen, er was telkens maar plaats voor twee personen. Ik viste achter het net en moest het zelf verder maar uitzoeken. Ze dwongen ons in een onderlinge competitie en dat kan nooit de bedoeling zijn van noodopvang.’

Rob had nog wat geld en kon het een paar weken uitzingen. Gelukkig was het zomer. Hij overnachtte wel eens in een Stayokay, slenterde over de boulevard van Zandvoort, rookte een sigaar en dronk een glas wijn op een terras. Ook al sliep hij niet in de nachtopvang, hij moest wel aan de dienst handhaving doorgeven waar hij de nacht dan wel zou doorbrengen. En ook ’s morgens in alle vroegte ontkwam hij niet aan controle. ‘Ik voelde me een crimineel. Ze doen dit om telkens opnieuw vast te stellen of je daadwerkelijk dakloos bent. Dat ze iemand pas in de nachtopvang toelaten na controle snap ik wel. Dat is voor je eigen veiligheid. Iemand met een pilletje op of een mes op zak heb je er liever niet bij.’

Terwijl Rob met smart wachtte op een vast bed in de nachtopvang (naast de Velservoort zijn er nog twee slaaplocaties, de Wilhelminastraat en Bennebroek, alleen in de Wilhelminastraat is ook dagopvang) kon hij zich vanwege het ontbreken van een postadres niet inschrijven als woningzoekende en aanmelden voor een bijstandsuitkering. Die vicieuze cirkel werd doorbroken dankzij een motie van de SP, die bepaalde dat mensen die zich aanmelden bij de BCT na indicatie het adres van het meldpunt in de Wilhelminastraat mogen gebruiken. Sindsdien staat Rob geregistreerd als woningzoekende en ontvangt hij een uitkering. Bovendien kreeg hij een vaste slaapplek, voor een halfjaar, in de Velservoort.

‘De zondagen zijn het ergste’

Rob wil niets liever dan een eigen dak boven het hoofd. Hij bekijkt wekelijks op zijn iPad het aanbod van de samenwerkende woningcorporaties, maar wordt daar niet veel wijzer van. ‘Je kunt niet achterhalen hoe groot de kans is dat je voor een huis in aanmerking komt. Ik heb twee keer een bezichtiging gehad, maar zat er niet bij.’ Om nou te zeggen dat Rob Hoogstraten zijn draai als onvrijwillig dakloze heeft gevonden, gaat te ver. Maar langzaam maar zeker krijgt zijn leven wat meer structuur. Van zijn bijstandsuitkering gaat tien procent rechtstreeks naar de BCT, plus nog eens 5,75 euro per nacht voor bed, douche, ontbijt en warme maaltijd. Daarnaast is hij geld kwijt aan een afbetalingsregeling met zijn zorgverzekeraar, de – achterstallige – huur van de loods waarin zijn spulletjes staan opgeslagen en een uitvaartverzekering. Als hij de kans krijgt wat bij te verdienen in de dagbesteding (anderhalve euro per uur) grijpt hij die (‘voor mijn rookwaar’).

Hij deelt in de Velservoort een kamer met iemand met wie hij geen enkel contact heeft. ‘Die ligt twaalf uur in zijn bed, vaak zonder zijn jas uit te doen, en ik heb hem nog nooit zien douchen.’ Zelf gaat hij na het ochtendritueel fris de straat op om... de tijd te doden. Drinkt een bekertje koffie in het ziekenhuis (‘totdat ik word weggestuurd’), loopt af en toe het Frans Hals Museum binnen, werkt aan zijn blog, leest in de bieb, speurt het internet af op zoek naar een woning (dat vooral), gunt zichzelf een broodje als lunch, draait een wasje in de Velservoort, leest zijn emails, luistert naar muziek en... voelt zich op gezette tijden knap eenzaam. ‘De zondagen zijn het

ergste, dan staat alles stil in Haarlem.’ Hij hoeft zich nog maar één keer per week bij handhaving te melden.

‘Daklozen horen ook bij de maatschappij’

De voorzieningen voor daklozen in Haarlem zijn volgens zijn inschatting toereikend, maar hij blijft zich verzetten tegen het stereotiepe beeld van de thuisloze. ‘Dat deugt gewoon niet. Alsof we allemaal junks zijn, kom op. Ik ben niet verslaafd en ik ben niet verward. Ik weet heel goed waarmee ik bezig ben. Ik zit in de cliëntenraad die daklozen informeert en adviseert en helpt met het indienen van een zorgaanvraag, het invullen van het belastingformulier of wat dan ook. Lang niet alle daklozen zijn zielig, ze horen bij de maatschappij en ik vind dat de principes van de SP, menselijke waardigheid, gelijkwaardigheid en solidariteit, ook moeten gelden in de opvang. Net zoals ik van mening ben dat je ook je lot in eigen handen moet nemen en in staat moet worden gesteld de regie over jouw eigen leven te voeren. Ik doe wat ik kan, wat in mijn vermogen ligt, om anderen van dienst te zijn en ik houd de SP-raadsfractie op de hoogte van alles wat er speelt in de wereld van de Haarlemse daklozen. Over vier jaar raadslid? Dat zou wat zijn, een dakloze in de raad, hoewel... ik hoop tegen die tijd toch echt over een eigen woning te beschikken. Dat is mijn diepst gekoesterde wens. De SP kan altijd op mij rekenen, waar ik ook zit.’ In feite is Rob Hoogstraten een normale woningzoekende en daar zijn er heel veel van, ook in Haarlem. ●

tekst Robin Bruinsma
foto's Maurits Gemmink